

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
Филология факультеті
А.Байтұрсынұлы атындағы Қазақ тіл білімі кафедрасы

А. Байтұрсынұлы атындағы Қазақ ұлттық университетінің филология факультетінің
Кафедра мәжілісінің №11/11.06.2025 ж.

«Қазақ тілі: ұлттық құндылықтар парадигмасы» пәні бойынша
қорытынды бақылау бағдарламасы
код КУаPNC 5302

«6B02305 – Қазақ филологиясы» білім беру бағдарламалары
магистратура

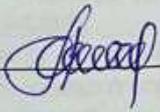
Курс – 2
Семестр – 1
Кредит саны – 5

Алматы, 2025

Пән бойынша қорытынды емтихан бағдарламасын ф.ғ.д., қауымдастырылған профессор Жұбай Орынай Сағынғалиқызы құрастырды.

Пән бойынша қорытынды емтихан бағдарламасы «6В02305 – Қазақ филологиясы» білім беру бағдарламалары негізінде әзірленді.

А. Байтұрсынұлы атындағы қазақ тілі білімі кафедрасының отырысында қаралып ұсынылды. Хаттама №11. 11.06 2025 ж.

Кафедра меңгерушісі А.Ж. Амиров

1. ПӘННІҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ БАҒДАРЛАМАСЫ

Пәннің мақсаты	Оқытудан күтілетін нәтижелер (ОН)*	ОН кол жеткізу индикаторлары (ЖИ)
қазақ тілін ұлттық құндылықтар парадигмасы тұрғысынан қарастырып, тілдің этномәдени, когнитивтік және аксиологиялық қырларын меңгерту; ғылым тілі, мәтінтану және инновациялық парадигмалармен сабақтастыра талдауға үйрету	1. Білім беру бағдарламасы бойынша ОН: қазақ тіліндегі ұлттық құндылықтар жүйесін тану - Оқыту деңгейіне сәйкес ұлттық құндылықтардың тілдегі көріністерін анықтау; фразеологиялық бірліктерді, мақал-мәтелдерді, тұрақты тіркестерді талдау; - Блум таксономиясы бойынша, ұлттық құндылықтар парадигмасын іблу; құндылықтар мен тілдік бірліктердің байланысын түсіну; фразеологиялық талдау әдістерін қолдану.	1 Фразеологиядағы моральдық-этикалық, отбасылық, әлеуметтік құндылықтарды айқындайды. 2 Тіл арқылы берілетін ұлттық дүниетаным элементтерін сипаттайды.
	2. Білім беру бағдарламасы бойынша ОН; этномәдени концептосфераны меңгеру; - Оқыту деңгейіне сәйкес дескрипторлар; этномәдени концептілерді (жан, жүрек, ар, дәстүр, отбасы, еңбек) тілдік деректер арқылы талдау; - Блум таксономиясы бойынша этномәдени концептілердің мәнін; олардың ұлттық дүниетанымдағы орнын түсіну; мәтіндердегі репрезентациясын талдау	2.1 Қазақ тіліндегі негізгі этномәдени концептілерді жіктейді; 2.2 тілдік деректер негізінде олардың мазмұнын ашады.
	3. Білім беру бағдарламасы бойынша ОН; моральдық-этикалық құндылықтарды тіл арқылы талдау; - Оқыту деңгейіне сәйкес дескрипторлар; жақсылық-жамандық, ізгілік, ар-ождан, намыс, бақыт концептілерін түсіндіру; мәтіндерде қолданысын сипаттау; - Блум таксономиясы бойынша, этикалық құндылықтарды білу; құндылықтық бағдарларды бағалау	3.1 Қазақ мәтіндеріндегі этикалық құндылықтарды талдайды; 3.2 моральдық-этикалық құндылықтарды қазіргі қоғам контекстінде бағалайды.
	4. Білім беру бағдарламасы бойынша ОН; отбасы және әлеуметтік құндылықтарды сипаттау; - Оқыту деңгейіне сәйкес дескрипторлар; отбасы, туыстық қатынас, қонақжайлық, еңбексүйгіштік концептілерін тілдік бірліктер арқылы түсіндіру; - Блум таксономиясы бойынша, отбасылық-әлеуметтік құндылықтарды; олардың тілдік бейнеленуін түсіну; мәтін талдауда қолдану	4.1 Қазақ тіліндегі туыстық атаулар мен отбасылық фразеологизмдерді сипаттайды; 4.2 қоғамдық-әлеуметтік құндылықтардың тілдік репрезентациясын көрсетеді.

	5. Білім беру бағдарламасы бойынша ОН; ұлттық құндылықтар парадигмасын қазіргі лингвистикамен байланыстыру; - Оқыту деңгейіне сәйкес дескрипторлар; құндылықтар жүйесін когнитивтік, аксиологиялық және лингвомәдени бағыттармен ұштастыру; - Блум таксономиясы бойынша. инновациялық бағыттардың мазмұнын түсіну; олардың қазақ тіл біліміндегі рөлін білу; ұлттық код, ғылым және мәтінтану мәселелерін біртұтас жүйеде сипаттау	5.1 Ұлттық құндылықтар парадигмасын когнитивті және лингвомәдени тұрғыдан сипаттайды; 5.2 Заманауи парадигмалармен байланыстыра отырып, ұлттық құндылықтар жүйесін тұтас модель ретінде ұсынады.
Пререквизиттер	• Тіл біліміне кіріспе • Қазақ тілінің лексикологиясы • Қазақ фразеологиясы • Когнитивті лингвистика негіздері • Этнолингвистика және лингвомәдениеттану	
Постреквизиттер	• Қазақ тіл біліміндегі аксиологиялық бағыттар • Мәтін және дискурс талдау негіздері • Коммуникативті синтаксис • Лингвокогнитология және мәдениетаралық коммуникация • Қазақ тіл біліміндегі инновациялық парадигмалар	
Оқу ресурстары	Әдебиет: Негізгі: 1. Исақова С., Күштаева М. Когнитивті лингвистика. Электронды оқулық. - Ақтөбе, 2020. – 142 б. 2. Маслова В. Введение в когнитивную лингвистику. – 3-е изд. – СПб.: Флинта, 2021. – 296 с. 3. Сыздық Р. Сөз құдіреті. – Алматы, 2021. – 312 б. 4. Ақымет Байтұрсынұлы. Таңдамалы шығармалары. - 1-том. - Алматы, 2022. - 694 б.; Ақымет Байтұрсынұлы. Таңдамалы шығармалары. - 2-том. - Алматы, 2022. - 676 б.; Ақымет Байтұрсынұлы. Таңдамалы шығармалары. - 3-том. - Алматы, 2022. - 766 б. 5. Жұбанов Қ. Қазақ тілі жөніндегі зерттеулер. – Алматы: Ғылым, 2020 (қайта бас.). – 581 б. 6. Concept in Kazakh Linguoculture: An Experimental-Cognitive Study of “қоңыр” // <i>Frontiers in Linguistics</i>. – 2025. – Vol. 10, No. 2. – P. 55–70. Қосымша: 1. Ахмет Байтұрсынұлының тілтанымдық мұрасы. - Астана, 2017. - 740 б. 2. Turlybekova I. National Phraseological Units of Speech Behavior in the Kazakh Language // <i>Slavia Centralis</i>. – 2024. – Vol. 17, No. 1. – P. 45–62. DOI: 10.3986/SII2024-1-3. 3. Omarova N. Communicative Specificity and Socio-Cultural Spaces in Kazakhstan’s Media Discourse // <i>European Journal of Language</i>	

Policy. – 2025. – Vol. 17, No. 1. – P. 101–119. DOI: 10.3828/ejlp.2024.9.

4. Маманов Ы. Қазақ тіл білімінің мәселелері. - Алматы: Арыс, 2007. - 488 б.
5. Исаев С. Қазақ тіл білімінің мәселелері. - Алматы: Арыс, 2008. - 624 б.
6. Kamalova A. Speak Kazakh: Language Ideologies in Kazakhstan's Social Media Discourse // Journal of Sociolinguistics. – 2025. – Vol. 29, No. 2. – P. 212–230. DOI: 10.1111/josl.12622.
7. Abasilov A. Linguistic Dynamics and Language Policy in Kazakhstan // European Journal of Language Policy. – 2024. – Vol. 16, No. 2. – P. 145–163. DOI: 10.3828/ejlp.2024.9.

Ғаламтор ресурсы:

- <http://elibrary.kaznu.kz/ru>
- <https://www.google.com/search>
- <http://lib.kaznu.kz/default.asp>
- <http://www.infoliolib.l/info/>
- <http://www.openj-gate.org/>

Негізгі тақырыптар:

1. «Ұлттық құндылықтар парадигмасы» ұғымының теориялық негіздері
2. Ұлттық құндылықтардың тілдегі көрінісі
3. Фразеологизмдердегі ұлттық құндылық
4. Этнолингвистика және ұлттық құндылық
5. Қазақ тіліндегі символдық бірліктер
6. Моральдық-этикалық құндылықтар және тіл
7. «Ар-ождан», «ізгілік», «жақсылық», «жамандық» концептілері
8. Мақал-мәтелдердегі этикалық құндылықтар
9. Қазақ ертегілеріндегі ұлттық құндылық
10. Қазақ жұмбақтарындағы ұлттық құндылық
11. Сөз әдебі және ұлттық құндылық
12. Бейвербалды амалдардағы құндылық
13. Қазақ тіліндегі моральдық құндылықтар парадигмасы
14. Отбасы және ұлттық құндылық
15. Отбасылық құндылықтар туралы фразеологизмдер
16. Түстің символдық-мәдени код ретіндегі қолданысы
17. Аң-құстың символдық-мәдени код ретіндегі қолданысы
18. Өсімдіктің символдық-мәдени код ретіндегі қолданысы
19. Жануарлар символикасы мен ұлттық дүниетаным
20. Мәтін прагматикасы және автор бейнесі
21. Ж.Аймауытұлы шығармаларындағы ұлттық құндылықтың көрінісі
22. М.Жұмабаев поэзиясындағы ұлттық құндылық
23. М.Әуезов шығармаларындағы ұлттық құндылық
24. Мәтіндегі құндылықтық бағдар
25. Мәтін прагматикасы және ұлттық құндылық
26. Ұлттық кодтың мәтінде репрезентациялануы
27. Прозалық мәтіндегі ұлттық концептілер
28. Қазақ поэзиясындағы ұлттық құндылық

29. Ұлттық код пен мәтіннің өзара байланысы
30. Әдеби мәтін және ұлттық құндылық
31. Ақын-жазушылар тіліндегі ұлттық образдар
32. Қазіргі мәтінтану мәселелері
33. Қазақ тілінің ұлттық корпусы және мәтіндік база
34. Абай шығармаларындағы ұлттық құндылық
35. Батырлар жырындағы ұлттық құндылық
36. Қазақ тіл біліміндегі ғылыми парадигмалар және ұлттық құндылық
37. Әлихан Бөкейхан зерттеулердегі ұлттық құндылық
38. А.Байтұрсынұлы зерттеулердегі ұлттық құндылық
39. Қ.Кемеңгерұлы зерттеулердегі ұлттық құндылық
40. Қ.Жұбанов зерттеулердегі ұлттық құндылық
41. М.Балақаев зерттеулердегі ұлттық құндылық
42. Ә.Қайдар зерттеулердегі ұлттық құндылық
43. Р. Сыздық зерттеулеріндегі ұлттық құндылық
44. Б.Әбілқасымов зерттеулердегі ұлттық құндылық
45. Ж. Манкеева зерттеулердегі ұлттық құндылық
46. З.Ахметжанова зерттеулердегі ұлттық құндылық
47. Н.Уәли зерттеулердегі ұлттық құндылық
48. Қазақ тіліндегі ғылым тілі және терминжасамдағы ұлттық құндылық
49. Ұлттық құндылық және терминжасамдағы ұстанымдар
50. Ұлттық құндылықтың мәтіндегі көрінісі
51. Мәтіннің байланыстылығы мен тұтастығы және ұлттық құндылық
52. Мәтін мен дискурстың ұқсастығы мен айырмашылығы
53. Публицистикалық дискурстағы ұлттық құндылықтың көрінісі
54. Көркем дискурстағы ұлттық құндылықтың көрінісі
55. Қазақ тіл біліміндегі жаңа бағыттардың қалыптасып, дамуы
56. Антропоэзектік бағыттағы зерттеулердегі ұлттық құндылық
57. Когнитивтік зерттеулердегі ұлттық құндылық
58. Функционалды лингвистика бағытындағы зерттеулер және ұлттық құндылық
59. Психолингвистика бағытындағы зерттеулер және ұлттық құндылық
60. Коммуникативті лингвистика бағытындағы зерттеулер және ұлттық құндылық

2. ҚОРЫТЫНДЫ БАҚЫЛАУ ТАПСЫРМАСЫН ОРЫНДАУ ЖӨНІНДЕГІ ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛАР, СТАНДАРТТЫ ЖАЗБАША OFFLINE

2.1. Емтихан формасы: Стандартты жазбаша offline. Платформа: Univer АЖ

2.2. Жазбаша емтиханның мақсаты: пәнді зерделеу кезінде меңгерілген оқу нәтижелерін, дағдылар мен құзыреттерді, өз ойларын жазбаша нысанда қисынды баяндай білуін, өз көзқарасын дәлелді дәлелдеуді көрсету.

2.3. Тапсырманы орындаудан күтілетін нәтижелер:

Жазбаша емтиханның бір билеті оқытылған курс бойынша оқу нәтижелерін анықтайтын және төменде сипатталған критерийлер бойынша бағаланатын 3 сұрақтан тұрады:

1-сұрақ - Курс теориясы мен тұжырымдамасын білу; баяндаудың қисындылығы. Курс мазмұнында баяндалатын теориялық ережелерді түсіну және мысалдармен растау.

2-сұрақ. Таңдаулы әдістеме мен технологияны жазбаша практикалық тапсырмаларға қолдану. Практикалық тапсырмада берілген негізгі мәселені ашу және шешу.

3-сұрақ - Ұсынылған практикалық тапсырмаға таңдалған әдістеменің қолданылуын бағалау және жазбаша сыни талдау. Жеке практикадан алынған нәтиженің негіздемесі.

2.4. Емтихан өткізу рәсімі.

2.4.1. Стандартты жазбаша offline емтихан бекітілген кестеге сәйкес өткізіледі.

2.4.2. Жазбаша offline емтихан басталғанға дейін 15 минут бұрын кезекші оқытушы білім алушылардың жеке куәлігі бойынша жеке басын тексеруді жүзеге асырады, білім алушыларды келу парағында көрсетілген отырғызу орындарына отырғызады.

2.4.3. Жазбаша offline емтиханға студент орнына басқа адам келген жағдайда кезекші оқытушы осы Қағидаларды бұзғаны туралы тиісті акт жасайды.

2.4.4. Кешіккен білім алушылар емтиханға жіберілмейді.

2.4.5. Емтихан кезінде кезекші оқытушы білім алушылардың бекітілген нұсқаулыққа сәйкес мінез-құлық ережелерін сақтауын бақылауды жүзеге асырады.

2.4.6. Емтиханға бөлінген уақыт аяқталғаннан кейін кезекші оқытушы:

1) емтихан жұмыстарын жинайды;

2) әр жұмысқа жұмыс жазудың аяқталу белгісін жауап парақтарында - X литерін қояды;

3) жауап парақтарын келу парақтарымен бірге деканат маманына шифрлауға ұсынады.

2.4.7. Шифрлау үшін жұмыстарды ұсыну кешіктірілген жағдайда тиісті акт жасалады.

2.4.8. Емтиханда білім алушыларға өздерімен бірге шпаргалкаларды, ұялы телефондарды, смарт-сағаттарды және қосалқы ақпаратқа рұқсатсыз қол жеткізу үшін пайдаланылуы мүмкін басқа да техникалық және өзге де құралдарды пайдалануға тыйым салынады. Басқа білім алушылармен және бөгде адамдармен сөйлесуге, жауаптарға аты-жөнін немесе өзге де сәйкестендіру жазбаларын жазуға тыйым салынады.

2.4.9. Егер білім алушы емтиханға келіп, билет бойынша жауап беруден бас тартса, емтихан тапсыру «F» бағасы ретінде бағаланады.

2.4.10. Дәлелді себеп болмаған жағдайда емтиханға келмеу «F» бағасы ретінде бағаланады.

2.4.11. Білім алушы осы тармақтардың біреуін немесе бірнешеуін бұзған жағдайда емтихан жұмысын жою актісі (бұдан әрі - Акт) толтырылады, пән үшін «F» («қанағаттанарлықсыз») бағасы қойылады.

2.4.12. Емтиханда осы Ережені қайталап бұзғаны үшін білім алушы Әдеп жөніндегі факультет кеңесінің қарауына ұсынылады.

2.4.13. Пән бойынша қорытынды баға емтихан өткізілгеннен кейін 1 ай ішінде, оқушы қашықтықтан білім беру технологияларын және/немесе емтиханда мінез-құлық ережелерін қолдана отырып қорытынды бақылау жүргізу үшін нұсқаулықтарды бұзғаны анықталған жағдайда: шпаргалкаларды, ұялы телефондарды пайдалану, келіссөздер жүргізу және т.б.

Актіні толтыра отырып, бақылау бейнекамераларынан жазбалар негізінде жойылуы мүмкін. Актінің күші жойылуға және апелляцияға жатпайды.

2.4.14. Емтихандардағы барлық тәртіп бұзушылықтар білім алушының транскриптіне енгізіледі.

3. БАҒАЛАУ САЯСАТЫ

Қорытынды бағаны есептеу формуласы:
 Қорытынды баға (КБ) = (% 1 + % 2 + % 3 + % 4 + % 5 + % 6) / К, мұнда % - критерий бойынша тапсырманың орындалу деңгейі,
 К - критерийлердің жалпы саны

Қорытынды балды есептеу мысалы

№	Критерий	Балл			«Қанағаттанарлықсыз»
		«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық»	
		90-100 %	70-89 %	50-69 %	25-49 %
1.	Критерий 1	100			0-24 %
2.	Критерий 2		75		
3.	Критерий 3			60	
4.	Критерий 4				45
5.	Критерий 5	100			49
6.	Критерий 6	200	75	60	94
	Қорытынды %				200+ 75 + 60 + 94 = 429 429 / 6 критерий = 71,5 Қорытынды балл в % = 72

Есептеу кезінде алынған пайызды негізге ала отырып, бағалауды бағалау шкаласымен салыстыра аламыз.
 Есептеу кезінде алынған пайызды негізге ала отырып, бағалауды бағалау шкаласымен салыстыра аламыз.
 72 балл бағалау шкаласына сәйкес «Жақсы» санатына сәйкес келетін 70 балдан 89 балға дейінгі ауқымда болады.
 Осылайша, осы есептеу кезінде емтихан балдық-рейтингтік әршілік бағалау жүйесіне сәйкес 72 «Жақсы» балға бағаланатын болады.

білім алушылардың оқу жетістіктерін оларды бағалау мен бағалаудың дәстүрлі шкаласына ауыстыра отырып есепке алу.

Ж.А. Сәрсенбай

А.Ж. Амиров

О. Жұбай

Оқыту және білім беру сапасы бойынша Академиялық комитетінің төрағасы

А. Байтұрсынұлы атындағы Қазақ тілі білімі кафедрасының меңгерушісі

Дәріскер